המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קטו.

למה חוזרין וממשכנין. הרי עליו להחזיר לו למחר: **שלא יהא שביעית משמטתו.** דלהוי משכונו בידו והמלוה על המשכון אינו משמט: **ולא יעשה מטלטלין אצל בניו.** [1]שלא ימות בעוד המשכון מוחזר לו ויהא מטלטלין אצל בניו: **טעמא דהדר משכניה.** שהיה בידו כשמת לוה: **למה ממשכנין מעיקרא.** דכר עליו להחזיר מה מועיל לו: **שלא יהא שביעית משמטתו וכו'.** דמדמשכניה קנייה וכי מהדר ליה הוה פקדון גביה: **בני אם ערבת לרעך או אם נוקשת באמרי פיך.** שהוציאו בדברים: **עשה זאת והנצל.** התרפס יד אם ערבת. ואם לא ערבת אלא נוקשת באותאת דברים רהב רעיך הרבה עליו רעים לנקש מחילה: **אם ממון יש לו בידך.** אם נעשית לו ערב ואם נוקשת בדברים רהב רעיך: **לך שני.** כמו דבר אמר: **ליטול.** של לוה במלוה אי אתה נכנס אצל אמר שאינה מלוה: **שכר פונדק.** הסכיר לו פונדק: **דיוקנאות.** לר לו צורות בביתו בשכר: **משיאה שם רע.** שאתה יוצא ונכנס אצלה שחרית וערבית: **מכדי כעלמא דריש טעמא דקרא.** אע"ג דלא מפרש טעמא כדאוקימנא גבי מוכל: **מתני' משום שני כלים.** העליונה רכב והתחתונה רימים: **גמ'** לשאר

למה ממשכנין ומשמטתו ולא יעשה מטלטלין אצל בניו טעמא דהדר ומשכניה הא לא הדר ומשכניה לא אמר רב אדא בר מתנא ולאו תרוצי קא מתרצת לה תריץ הכי וכי מאחר שמחזירין [2]למה ממשכנין מעיקרא שלא תהא שביעית משמטתו ולא יעשה מטלטלין אצל בניו [3]ת"ר [1]לא תבא אל ביתו לעבוט עבוטו לביתו אי אתה נכנס אבל [2]אתה נכנס לביתו של ערב וכן הוא אומר [2]לקח בגדו כי ערב זר וגו' ואומר [3]בני אם ערבת לרעך תקעת לזר כפיך נוקשת באמרי פיך נלכדת באמרי פיך עשה זאת אפוא בני והנצל כי באת בכף רעך לך התרפס [4]ורהב רעיך אם ממון יש לו בידך התר לו פיסת יד ואם לאו הרבה עליו רעים לצד שני לביתו אי אתה נכנס [5]אבל אתה נכנס לשכר כתף לשכר חמר לשכר פונדק לשכר דיוקנאות יכול אפילו זקפן עליו במלוה [6]ת"ל משאת מאומה: **מתני' [1]אלמנה בין שהיא עייה בין שהיא עשירה אין ממשכנין אותה שנאמר [4]לא תחבול בגד אלמנה: **גמ'** ת"ר [2]אלמנה בין שהיא עייה בין שהיא עשירה אין ממשכנין אותה דברי ר' יהודה ר"ש אומר עשירה ממשכנין אותה עייה אין ממשכנין אותה [3]שאתה חייב להחזיר לה ואתה משיאה שם רע בשכנותיה למימרא דר' יהודה לא דריש טעמא דקרא ור"ש [5]דריש טעמא דקרא והא איפכא שמעינן להו [6]דתניא [5]ולא ירבה לו נשים ר' יהודה אומר מרבה הוא ובלבד שלא יהו מסירות את לבו ר"ש אומר אפילו אחת והיא מסירה את לבו ה"ז לא ישאנה א"כ מה ת"ל ולא ירבה לו נשים אפילו כאביגיל לעולם ר' יהודה לא דריש טעמא דקרא ושאני הכא דמפרש קרא ולא ירבה לו נשים ולא יסור מאי טעמא לא ירבה לו נשים משום דלא יסור ור"ש מכדי בעלמא דרשינן טעמא דקרא לכתוב רחמנא לא ירבה ולא בעינן לא יסור ואנא ידענא מאי טעמא לא ירבה משום דלא יסור לא יסור דכתב רחמנא למה לי אפילו אחת ומסירה את לבו הרי זה לא ישאנה: **מתני'** [7]החובל את הריחים עובר משום לא תעשה וחייב משום שני כלים שנאמר [8]לא יחבול ריחים ורכב [9]ולא ריחים ורכב בלבד אמרו אלא כל דבר שעושין בו אוכל נפש שנאמר כי נפש הוא חובל: **גמ'** אמר רב הונא חבל ריחים לוקה שתים משום ריחים ומשום כי נפש הוא חובל ריחים ורכב לוקה שלש משום ריחים ורכב ומשום כי נפש הוא חובל [10]ורב יהודה אמר חבל ריחים לוקה אחת ורכב לוקה אחת ריחים ורכב לוקה שתים כי נפש הוא חובל לשאר

למה ממשכנין מעיקרא. הקשה ה"ר אלחנן ולמה מחזיר וממשכנין וי"ל כדי שלא יוכל הלוה לכפור וגם ימהר לפרוע מוכו ולנקש מעות כי מתביים שבכל יום ויום יחזירו משכונו ומ"מ לא רצה הגמרא לתרץ כן כשאומר למה ממשכנו מעיקרא דעדיפא מיניה משני ליה:

אלמנה בין שהיא עייה בין שהיא עשירה אין ממשכנין אותה. וא"ת אמאי לא פריך מהכא לשמואל [6]דמשמע הא אחרים ממשכנין וליכא למימר דהאי אין ממשכנין [6] דהיינו אין מנתחין הא אחרים מנתחין דהא לא מחבול כתיב דמשמע בגית ומנלן לאסור מיתות דמדרבנן ליכא למיגזר בשלית ב"ד גזירה שמא יכנס בביתו דבשלית ב"ד ליכא למיגזר מדשרי בעלמא לנתח ולא גזרינן ואין סברא לגזור באלמנה יותר משום דאית בה תרי לאוין וי"ל דלכך לא פריך ממתניתין דהכא משום דאיכא למידחי אין ממשכנין אותה משום לאו ולא אלא מחבול הא אחרים לית בהו האי לאו ולא לכך עדיפא ליה למיפרך מברייתא וי"ל דקאמר בגמ' עשירה ממשכנין אותה איכא למימר נמי דסבר כשמואל וממשכנין היינו מנתחין דלדידיה עייה דקאמר אין ממשכנין אותה היינו אין מנתחין דטעמא דאתה משיאה שם רע בשכנותיה שייך אפילו בגיתות והא דכתב רחמנא לא מחבול ולא כתיב לא תנתח היינו כדי להייב על משכון שני לאוין אבל קשה דאי סבר ר"ש כשמואל ולא שרי בעשירה אלא גיתות ות"ק שרי גיתות בין בעשירה בין בעייה א"כ מאמר ר"ש יותר מת"ק ולשון הברייתא משמע שכא להקל ולהתיר בעשירה מה שאסר ת"ק לכך נראה דר"ש לית ליה דשמואל ומתיר למשכן עשירה ושאר בני אדם וה"מ למפרך שפיר לשמואל מר"ש אלא דלא אירי ר"ש במתני' אלא בברייתא ושפיר פריך מברייתא אחריתי ועוד נראה לפרש דלכ"ע לא יחבול ריחים ולא מחבול בגד אלמנה אתא קרא לאסור בה גיתות דשרי בעלמא והא דאפקיה בלשון חבלה ולא בלשון גיתות כדי לעבור במשכון בשני לאוין ולהכי נעיל כי אקשינן מייתיהו לשמואל אינטריך לשנויי לעבור בשני לאוין ולא קאמר לאסור גיתות משום דהוה קשה ליה אמאי אפקיה בלשון חבלה ואע"ג דאינטריך לשני דעדיפא מיניה משני ליה:

מוסרת הש"ם

(א) כ"ב קנב:, ב) [יומא פז:], ג) פנהדרין כח., ד) [עי' בפנהדרין כח. וברש קלת יאזוכ], ה) [ומתן בקדושין סח:], ו) ל"ל המנן יעבי"ן, ז) בס"ל שאם, ח) [לעיל קיג.], ט) רש"ל ל"ל אפילו ניתות בכלים וכו',

תורה אור השלם

1 כי תשה ברעך משאת מאומה לא תבא אל ביתו לעבט עבטו:
דברים כד י
2 לקח בגדו כי ערב זר ובעד נכריה חבלהו:
משלי כ טז
3 בני אם ערבת לרעך תקעת לזר כפיך: נוקשת באמרי פיך נלכדת באמרי פיך: עשה זאת אפוא בני והנצל כי באת בכף רעך לך התרפס ורהב רעיך:
משלי ו א ב ג
4 לא תשה משפט גר יתום ולא תחבל בגד אלמנה: דברים כד יז
5 ולא ירבה לו נשים ולא יסור לבבו וכסף וזהב לא ירבה לו מאד:
דברים יז יז
6 לא יחבל רחים ורכב כי נפש הוא חבל:
דברים כד ו

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אלמנה וכו' אין ממשכנין היינו כל"ל ולות ד' נמחק:

עין משפט נר מצוה

קנא א ב מיי' פ"ג מהל' מלוה ולוה הל' ה סמג לאוין קפח טוש"ע ח"מ סי' נז סעי' נח:
קנב ג ד ה מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף יד:
קנג ו ז מיי' שם הלכה ח כ ועיין ההשגות ומ"מ טוש"ע שם סעי' יד:
קנד ח מיי' שם הלכה ב טוש"ע שם סעי' ו:
קנה ט מיי' שם הל' ג ועיין ההשגות ומ"מ:

מוסף רש"י

בני אם ערבת לרעך תקעת לזר כפיך. כשביל זר לערבו בממון, או אם נוקשת באמרי פיך. שהקנטתו בדברים, עשה זאת והנצל, כי באת בכף רעך. על עסקי ממון, לך התרפס. יד יפרע לו, ועל מוקש אמרי פיך, אם הקנטתו, ורהב רעיך, הרבה רעים לנקש הימנו מחילה, רעיך כתרגם דקרא מלא כתיב, לפי שהוא לשון רבים (יומא פז:). עשירה ממשכנין אותה. לפי שאינה צריכה לאותו כסות להחזירו לה בלילה (סנהדרין כא.), שאתה חייב להחזיר לה. דטעמא מאי אמר רחמנא לא מחבול בגד אלמנה, מפני שאתה צריך להחזיר לה עבוטה לערב ומתוך כך שאתה יוצא ונכנס תמיד אצלה, שתבית למשכן וערבית להחזיר, אתה משיאה שם רע בשכנותיה (קידושין סח:) אי: משיאה שם רע, שתכנס לביתך שחרית וערבית (סנהדרין כא.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com